

Z GEOGRAFIĄ
PRZEZ ŚWIAT

MAGDALENA
JANKUN

SCENARIUSZ LEKCJI GEOGRAFII dla III etapu edukacyjnego

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – Anna Kasperska-Gochna
Recenzja merytoryczna – Alicja Węsierska-Kwiecień
Agnieszka Stanuszkiewicz
dr Beata Rola
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat

Jakich surowców mineralnych w Polsce jest najwięcej?

- Adresat: Uczeń klasy III szkoły ponadpodstawowej
- Miejsce: gabinet geograficzny
- Czas realizacji: 1 godzina dydaktyczna

Podstawa programowa

XIV. Regionalne różnicowanie środowiska przyrodniczego Polski: podział na regiony fizyczno-geograficzne, budowa geologiczna i zasoby surowcowe, ukształtowanie powierzchni, sieć wodna, warunki klimatyczne, formy ochrony przyrody, stan środowiska przyrodniczego.

Uczeń: 3) charakteryzuje na podstawie map rozmieszczenie głównych zasobów surowców mineralnych Polski oraz określa ich znaczenie gospodarcze.

Cel ogólny lekcji: zapoznanie uczniów z rozmieszczeniem głównych surowców mineralnych w Polsce oraz z ich znaczeniem gospodarczym.

Kompetencje kluczowe

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje matematyczne.

Cele szczegółowe operacyjne

- wskażesz na mapie występowanie surowców mineralnych w Polsce;
- podasz przykłady wykorzystania skał w różnych dziedzinach życia człowieka;
- uzasadnisz potrzebę racjonalnego gospodarowania surowcami.

Metody/formy pracy

wykorzystanie narzędzi ICT, burza mózgów, metoda tarcza strzelnicza, praca indywidualna, w parach, w grupach oraz całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne

podręcznik do geografii, tablica interaktywna, tablety/komputery, Rocznik Statystyczny, mapa fizyczna Polski, atlasy geograficzne, zasoby internetu.

Narzędzia TIK do wykorzystania na tej lekcji: zasoby internetu, animacja <https://www.youtube.com/watch?v=Hs6JLb9MuQg>, <https://epodreczniki.pl/a/surowce-mineralne-polski/DR1y2dF00>

Przebieg lekcji: Faza wstępna

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy multimedialnej cele lekcji.
2. Prosi uczniów o wyjaśnienie, co oznacza termin surowce mineralne. Dyskusja dydaktyczna.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel prosi uczniów, by korzystając z podręcznika i zasobów internetu dokonali podziału surowców mineralnych, dzieląc na surowce energetyczne, metaliczne, chemiczne i skalne. Porównanie wyników na forum klasy. Pogadanka.
2. Nauczyciel dzieli klasę na 4 zespoły. Każdy z nich losuje grupę surowców (energetyczne, metaliczne, chemiczne, skalne) i każda grupa wykonuje przydzielone zadania, np.: odczytanie z Rocznika Statystycznego wielkości wydobywania i określenie tendencji (malejących czy rosnących), wskazanie właściwości surowców, rozmieszczenie ich w Polsce, przykłady wykorzystania surowców w życiu człowieka.
3. Każda grupa przy omówieniu swojego opracowanego zadania korzysta z mapy fizycznej Polski. Dyskusja dydaktyczna.
4. Nauczyciel uruchamia animację „W głębi Ziemi Skały i minerały budujące Polskę”, <https://www.youtube.com/watch?v=Hs6JLb9MuQg>
5. Nauczyciel prosi uczniów o uruchomienie aplikacji Google Earth w celu zobrazowania powierzchni, jaką zajmuje kopalnia węgla brunatnego w Bełchatowie. Wskazuje zdjęcia kopalni korzystając z zasobów internetu, np.: kopalnia węgla brunatnego – panorama.
6. Uczniowie pracując w tych samych zespołach przygotowują odpowiedzi na pytanie: dlaczego należy racjonalnie wykorzystywać surowce mineralne? Korzystają z zasobów internetu, z podręcznika oraz z własnej wiedzy.
7. Grupy odczytują i porównują odpowiedzi. Dyskusja dydaktyczna.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel dokonuje oceny pracy jednej wylosowanej grupy. Prosi uczniów o dokonanie samooceny. Nauczyciel bierze przy ocenianiu pod uwagę wkład, zaangażowanie i możliwości uczniów.
2. Sposób podsumowania lekcji z uwzględnieniem celów: Quiz – runda bez przymusu. Uzupełnienie słowne niedokończonych zdań: Dziś nauczyłam/ nauczyłem się..., Zrozumiałam/ zrozumiałem..., Przypomniałam/przypomniałem sobie..., Zaskoczyło mnie ...

Komentarz metodyczny

Scenariusz jest uniwersalny, nie zawiera żadnych barier, może być modyfikowany do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz dostosowany do potencjalnych możliwości uczniów. Scenariusz jest zgodny z wielospecjalistyczną oceną poziomu funkcjonowania ucznia. Na podsumowanie zajęć warto zastosować metodę „tarcza strzelnicza”, która uwzględnia uczniów z SPE oraz pozwala na monitorowanie postępów ucznia z SPE. Celem tej metody jest szybkie uzyskanie informacji zwrotnej. Nauczyciel rysuje tarczę na tablicy, którą dzieli na części. Do każdej z nich wpisuje jeden cel. Środek tarczy oznacza osiągnięcie celu. Im większa odległość od środka tarczy, tym dalej jest uczeń od osiągnięcia celu. Każdy z uczniów podchodzi do tablicy i ocenia stopień osiągnięcia celu kropką. W pracy z uczniami z SPE jednym z najprostszych sposobów jest modyfikacja ćwiczeń, zadań i poleceń, polegająca na dostosowaniu zadań, tak by były one wykonywalne przez uczniów o niższym potencjale i propozycji zadań trudniejszych dla uczniów zdolnych. Nauczyciel powinien stosować różne sposoby pracy z uczniem w odniesieniu do SPE: pomoc w czytaniu poleceń i treści zadań, dokładną analizę treści i utwierdzanie się, że uczeń rozumie, wydawanie krótkich i konkretnych poleceń, wydłużenie czasu na pracę z tekstem i wykonanie prac pisemnych, sprawdzanie stopnia zrozumienia tekstu i poleceń, zapis trudnych, nowych terminów na tablicy, zwracanie uwagi uczniom na poprawność zapisów oraz ćwiczenia utrwalające, pomoc w wykonywaniu rysunków, schematów.

Pracując z uczniem zdolnym zaleca się zastosowanie metody projektu, który jest wyzwaniem dla ucznia, kształtującym wiele umiejętności oraz integrującym wiedzę z różnych obszarów. Istotą tej metody jest samodzielna praca uczniów wykorzystujących wiedzę z wielu dziedzin, prowadząca do realizacji tematu, w oparciu o założone cele.

Przy ocenie ucznia z SPE obowiązuje zasada indywidualizacji. Wystawiona ocena nie może wynikać z porównania osiągnięć z innymi uczniami. Musi być wielostronna. Należy przy jej wystawieniu wziąć pod uwagę indywidualne osiągnięcia ucznia oraz zdobyte nowe umiejętności, wkład pracy, zainteresowanie i aktywność na zajęciach. Nauczyciel powinien stosować ocenianie kształtujące, które eliminuje stres związany z ocenianiem. Powinien udzielać informacji zwrotnej dotyczącej wiedzy i umiejętności uczniów, w tym uczniów z SPE. Stosowanie samooceny między innymi poprzez zaproponowaną technikę „tarcza strzelnicza”. Dobór metod i narzędzi kontroli należy do nauczyciela, bo on zna uczniów najlepiej.